

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie dyscyplinarnej adwokata M. N.
obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1564) w zw. z § 1 ust. 2, § 8, § 11, § 13 i § 14 Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu
po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 24 kwietnia 2025 r.
na posiedzeniu w trybie art. 535 § 1 i 3 k.p.k.
kasacji wniesionej przez obrońcę obwinionego
od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 9 września 2023 r. sygn. akt [...]
zmieniającego częściowo orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 30 stycznia 2023 r. sygn. akt [...]

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;
2. wydatkami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 (dwudziestu) zł obciążyć adwokata M. N..

UZASADNIENIE

Adwokat M. N. został obwiniony o to, że w W., P. i K. w okresie od dnia 22 lutego 2019 r. do dnia 20 marca 2019 r., działając jako pełnomocnik J. N., w sposób sprzeczny z prawem, zasadami etyki i godnością zawodu, w tym przez przekroczenie zasad prawidłowego reprezentowania mocodawcy polegający na

świadomym wprowadzeniu w błąd M. Z. co do istnienia faktycznych podstaw do złożenia wniosku o wpisanie w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości przy ul. [...] w K. o numerze [...] ostrzeżenia o zakazie zbywania nieruchomości, który zawierał okoliczności nieprawdziwe, doprowadził do wyzyskania tego błędu w celu podpisania ugody, podając nieprawdziwe informacje Sądowi Rejonowemu w P. w ten sposób, że adwokat przygotował swojej klientce wniosek o wpis w wyżej wymienionej księdze wieczystej ostrzeżenia o zakazie zbywania nieruchomości, datowany na 22 lutego 2019 r., sporządzony w imieniu nieistniejącej spółki kapitałowej o firmie S. Sp. z o.o., który to klientka podpisała i której polecił złożyć ten wniosek w Sądzie Rejonowym w P., [...] Wydział Ksiąg Wieczystych, przy czym wniosek nie zawierał załączników, zawierał okoliczności nieprawdziwe, co zmusiło M. Z. do podpisania ugody z J. N., czym działał na szkodę M. Z. w wysokości nie wyższej niż 36 506, 96 zł, czym dopuścił się przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 Prawa o adwokaturze w zw. z § 1 ust. 2, § 8, § 11, § 13 oraz § 14 Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu.

Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w W. orzeczeniem z dnia 30 stycznia 2023 r., sygn. akt [...], uznał obwinionego adwokata M. N. za winnego tego, że działając w W. i P. w okresie od dnia 20 lutego 2019 r. do dnia 20 marca 2019 r., jako pełnomocnik J. N., w sposób sprzeczny z zasadami etyki i godnością zawodu, sporządził projekt umowy spółki pod firmą S. sp. z o.o. z siedzibą w W. i rekomendował J. N. zawarcie umowy tejże spółki, a następnie sporządził projekt wniosku o wpis w księdze wieczystej o numerze [...] w dziale III księgi wieczystej o zakazie zbywania nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w P. [...] Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi wyżej wymienioną księgę wieczystą, podczas gdy spółka ta nie istniała w dacie sporządzenia wyżej wymienionego wniosku, celem stworzenia pozoru podstaw istnienia wiarytelności wyżej wymienionej spółki wobec M. Z. i doprowadzenia do zawarcia ugody przez M. Z. z J. N., tj. przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 Prawa o adwokaturze w zw. z § 1 ust. 2, § 11, § 13 oraz § 14 Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu. Za ten czyn wymierzył obwinionemu karę pieniężną w wysokości czterokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w 2019 r. Jednocześnie obciążył obwinionego zryczałtowanymi kosztami postępowania dyscyplinarnego za

dochodzenie dyscyplinarne w kwocie 2 000 zł oraz za postępowanie przed Sądem Dyscyplinarnym I instancji w kwocie 2 000 zł.

Po rozpatrzeniu odwołania wniesionego przez obwinionego, Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury orzeczeniem z dnia 9 września 2023 r., sygn. akt [...], zmienił częściowo zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że:

1. w miejsce orzeczonej kary pieniężnej w wysokości czterokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w 2019 r. wymierzył obwinionemu karę dwukrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w 2019 r.;
2. w miejsce zasądzonych zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego w wysokości 2 000 zł za dochodzenie dyscyplinarne zasądził kwotę 1 000 zł na rzecz Izby Adwokackiej [...];
3. w miejsce zasądzonych kosztów postępowania dyscyplinarnego przed Sądem Dyscyplinarnym I instancji w wysokości 2 000 zł zasądził kwotę 1 000 zł na rzecz Izby Adwokackiej [...];

a w pozostałej części utrzymał zaskarżone orzeczenie w mocy. Jednocześnie zasądził od obwinionego na rzecz Izby Adwokackiej [...] kwotę 1 000 zł tytułem zwrotu zryczałtowanych kosztów postępowania przed Sądem II instancji.

Od tego orzeczenia kasację wywiódł obrońca obwinionego, zaskarżając je w całości na jego korzyść. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. rażąco obrazę przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego obwinionemu, tj. art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z § 1 ust. 2, § 8, § 11, § 13 oraz § 14 Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu, polegającą na przyjęciu, iż sporządzenie umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i rekomendowanie jej zawarcia oraz sporządzenie projektu wniosku o wpis w księdze wieczystej stanowi naruszenie wyżej wymienionych przepisów, podczas gdy czynności te stanowią podstawowe i typowe zadania wykonywane przez adwokatów i nie mogą być ocenione jako czyny uchybiające etyce adwokackiej lub naruszające godności zawodu;
2. rażąco obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., polegającą na uznaniu obwinionego

za winnego popełnienia czynu, innymi słowy na skazaniu obwinionego za czyn, który nie stanowi naruszenia art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z § 1 ust. 2, § 8, § 11, § 13 oraz § 14 Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu, bowiem nie zawiera znamion czynu sprzecznego z zasadami etyki i godności zawodu, gdyż w opisie czynu, jaki został przypisany obwinionemu, brak jest wzmianki o tym, iż obwiniony rekomendował złożyć J. N. niekompletny lub wadliwy wniosek o wpis w księdze wieczystej lub też sam złożył taki wniosek, a zatem przypisywany obwinionemu czyn nie odpowiada postępowaniu sprzecznemu z zasadami wyrażonymi w § 1 ust. 2, § 8, § 11, § 13 oraz § 14 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu;

3. z ostrożności procesowej – rażącą niewspółmierność kary dyscyplinarnej wynikającą z pominięcia dyrektyw wymiaru kar, w tym incydentalności zdarzenia w wieloletnim życiu zawodowym obwinionego, nienaganności jego postawy w dotychczasowej praktyce zawodowej.

Podnosząc tak sformułowane zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i zmienionego nim orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] i uniewinnienie obwinionego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, wobec czego podlegała rozpoznaniu w trybie przewidzianym w art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że stosownie do treści art. 91a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1564), zwanej dalej „u.p.a.”, kasację wnosi się od orzeczenia wydanego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w drugiej instancji, przy czym, stosownie do treści art. 91b u.p.a. kasacja może być wniesiona z powodu rażącego naruszenia prawa jak również z powodu rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej.

Z powołanych przepisów wynika, że kasacja nie jest środkiem zaskarżenia służącym weryfikacji poprawności rozstrzygnięcia wydanego w I instancji. Oznacza to, że w kasacji nie jest dopuszczalne stawianie zarzutów, które w istocie są skierowane do orzeczenia sądu dyscyplinarnego I instancji. Sąd Najwyższy nie jest bowiem umocowany do ponownej weryfikacji orzeczenia pierwszoinstancyjnego,

gdyż temu służy wyłącznie postępowanie odwoławcze, a takie zostało w sprawie przeprowadzone.

Należy podkreślić specyfikę związaną z usytuowaniem Sądu Najwyższego w strukturze organów związanych z postępowaniem dyscyplinarnym wszystkich przewidzianych w ustawodawstwie zawodów zaufania publicznego, w tym w odniesieniu do odpowiedzialności dyscyplinarnej adwokatów. Sąd Najwyższy nie jest kolejnym sądem dyscyplinarnym przyporządkowanym do tej struktury. Ustawodawca nałożył na Sąd Najwyższy jedynie obowiązek kontroli prawidłowości postępowań odwoławczych wyłącznie z punktu widzenia zgodności tego postępowania z prawem oraz adekwatności orzekanych w tym postępowaniu dolegliwości. W modelu kontroli postępowań dyscyplinarnych określonych zawodów zaufania publicznego chodzi zatem o to, aby najwyższy rangą sąd państwa miał możliwość weryfikacji prawidłowości realizacji określonych zadań, jakie prawodawca przewidział dla określonych korporacji zawodowych w kontekście pewnych uprawnień władczych, jakie tym korporacjom przysługują w ramach sądownictwa dyscyplinarnego. Należy jednocześnie podkreślić, że obowiązki Sądu Najwyższego, jak już wcześniej zaznaczono, nie pokrywają się w żadnej mierze z obowiązkami sądu odwoławczego, gdyż kontrola prawidłowości postępowania dyscyplinarnego została ograniczona wyłącznie do płaszczyzny stosowania prawa przez sąd dyscyplinarny odwoławczy i odbywa się w płaszczyźnie kasacyjnej, a więc z natury rzeczy wyjątkowej, ukierunkowanej na stwierdzenie tylko szczególnej rangi uchybień, których zaistnienie dyskwalifikuje w ogóle zaskarżone orzeczenie sądu dyscyplinarnego II instancji, powodując, że nie sposób zaakceptować jego istnienia w obrocie prawnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 marca 2024 r., sygn. akt II ZK 74/23; z dnia 26 lipca 2024 r., sygn. akt II ZK 14/24; z dnia 21 listopada 2024 r., sygn. akt II ZK 84/24; z dnia 11 grudnia 2024 r., sygn. akt II ZK 66/24; z dnia 21 lutego 2025 r., sygn. akt II ZK 85/24; z dnia 27 marca 2025 r., sygn. akt II ZK 75/24).

Konsekwencją treści art. 91a ust. 1 u.p.a. i 91b u.p.a. jest także to, że w kasacji można podnieść zarzuty wyłącznie natury prawnej, co oznacza, że w postępowaniu kasacyjnym wykluczone jest kwestionowanie ustaleń faktycznych. Sąd Najwyższy, także w modelu kontroli postępowań dyscyplinarnych zawodów

zaufania publicznego, jest bowiem sądem prawa i zakresem jego kognicji w ramach postępowania kasacyjnego jest objęte jedynie badanie zaskarżonego orzeczenia z punktu widzenia zgodności z prawem, w dodatku, jak już wspomniano, w sposób kwalifikowany, odmienny od kontroli odwoławczej. Na skarżącym kasacją ciąży zatem obowiązek wykazania nie tylko istnienia określonego uchybienia sądu odwoławczego, ale także jego kardynalnego, kwalifikowanego charakteru, które dyskwalifikuje zaskarżone orzeczenie i nakazuje jego uchylenie.

Analiza treści wniesionej kasacji nie wskazuje, aby w postępowaniu odwoławczym w sprawie obwinionego adwokata M. N. do takich uchybień doszło w zakresie żadnego z podniesionych zarzutów.

Zarzut z pkt. 1 kasacji nie zasługuje na uwzględnienie. Raz jeszcze podkreślić należy, że kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia wnoszonym od orzeczenia wydanego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny, a nie od orzeczenia pierwszoinstancyjnego, co wprost wynika z treści art. 91a u.p.a. Tym samym oznacza to, że w kasacji nie można podnosić zarzutów typowych dla postępowania odwoławczego, kwestionujących orzeczenie sądu meriti, przy czym wyjątkiem jest sytuacja, gdy w toku postępowania odwoławczego dojdzie do tzw. "efektu przeniesienia", czyli zaabsorbowania do orzeczenia sądu ad quem uchybień popełnionych przez sąd a quo. W tym przypadku jednak, na autorze kasacji spoczywa obowiązek wyraźnego ukierunkowania podniesionych w tymże środku zarzutów na to stadium procedowania sądu drugiej instancji, w którym doszło do "zaabsorbowania" owego uchybienia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2007 r., V KK 205/06; z 14 lutego 2024 r., II ZK 61/22; z 30 stycznia 2025 r., II ZK 113/24).

W pierwszym zarzucie kasacyjnym brak jest natomiast jakichkolwiek zarzutów godzących w istotę orzeczenia sądu odwoławczego (a zatem obraży art. 433 § 2 czy też art. 457 § 3 k.p.k.), co powoduje, należy go ocenić jako próbę ponownej weryfikacji orzeczenia sądu pierwszej instancji. Specyfika i wyjątkowość postępowania kasacyjnego nie pozwala natomiast na prowadzenie dublującej, niejako "trzecioinstancyjnej" kontroli orzeczenia sądu pierwszej instancji (por. np.

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2015 r., sygn. akt IV KK 8/15; z 30 stycznia 2024 r., V KK 539/23).

W związku z powyższym, zważywszy że pierwszy zarzut stanowi w istocie powielenie zarzutu odwoławczego, przy jednoczesnym braku wykazania, iż sąd dyscyplinarny II instancji dopuścił się niepoprawności w jego rozpoznaniu, co z kolei świadczy o tym, iż jest on w istocie skierowany przeciwko orzeczeniu Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...], zarzut ten należało uznać za oczywiście bezzasadny. Sąd II instancji nie mógł bowiem naruszyć powołanych w zarzucie przepisów, gdyż ich nie stosował.

Z analogicznych powodów za niedopuszczalny w postępowaniu kasacyjnym należy uznać zarzut z pkt. 2 kasacji. Również i w tym przypadku podniesiony jest bowiem zarzut naruszenia przepisu, który nie był stosowany przez Sąd II instancji.

Powołany w tym zarzucie przepis (art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.) wskazuje na niezbędne elementy wyroku skazującego (dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu oraz jego kwalifikacja prawna), a takiego rozstrzygnięcia w realiach niniejszej sprawy dokonał jedynie Sąd I instancji. Sąd II instancji zatem nie mógł naruszyć tego przepisu, gdyż go nie stosował. Należy wspomnieć, że do orzeczenia Sądu odwoławczego w pierwszej kolejności znajdują zastosowanie regulacje zawarte w art. 437 k.p.k. O ile więc Sąd odwoławczy nie zmienia orzeczenia pierwszoinstancyjnego w zakresie kwalifikacji prawnej lub opisu czynu (tego typu zmiany w analizowanym przypadku nie było), o tyle nie stosuje normy wynikającej z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. (podobnie: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 lipca 2024 r., sygn. akt II ZK 14/24 oraz z dnia 27 marca 2025 r., sygn. akt II ZK 75/24).

Także zarzut z pkt 3 kasacji okazał się chybiony. Należy zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego „pojęcie rażącej niewspółmierności kary oznacza znaczną, "bijącą w oczy" różnicę między karą wymierzoną, a karą sprawiedliwą. Innymi słowy, jest to wyraźna i oczywista, a więc niedająca się zaakceptować dysproporcję między karą wymierzoną, a karą sprawiedliwą (zasłużoną). Przesłanka rażącej niewspółmierności kary jest spełniona tylko wtedy, gdy na podstawie ustalonych okoliczności sprawy, które powinny mieć decydujące znaczenie dla wymiaru kary, można przyjąć, iż zachodzi wyraźna różnica między

karą wymierzoną, a karą, która powinna zostać wymierzona w wyniku prawidłowego zastosowania dyrektyw wymiaru kary oraz zasad ukształtowanych przez orzecznictwo. Chodzi tu więc o różnicę zasadniczej natury, oczywistą, rzucającą się w oczy i niedającą się zaakceptować nieproporcjonalność kary orzeczonej w stosunku do kary sprawiedliwej, zasłużonej” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 2024 r., sygn. akt II ZK 78/23; podobnie: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 lipca 2024 r., sygn. akt II ZK 77/23, z dnia 13 grudnia 2023 r., sygn. akt II ZK 79/23 oraz z dnia 28 listopada 2023 r., sygn. akt II ZK 88/22).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że wbrew podniesionemu przez obrońcę zarzutowi, wymierzona obwinionemu kara nie jawi się jako rażąco niewspółmierna. Przede wszystkim należy zauważyć, że skarżący podnosząc zarzut rażącej niewspółmierności kary i wskazując, że Sąd II instancji przy wymiarze kary orzeczonej wobec obwinionego nie uwzględnił „incydentalności zdarzenia w wieloletnim życiu zawodowym obwinionego, nienaganności postaw jego w dotychczasowej praktyce”, zdaje się nie dostrzegać, że Sąd II instancji uwzględniając zarzut niewspółmierności orzeczonej przez Sąd I instancji kary, podniesiony w odwołaniu, wskazał, iż powodem uzasadniającym zmniejszenie wysokości orzeczonej kary pieniężnej (z czterokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w 2019 r. do dwukrotności takiego wynagrodzenia), był brak uprzedniej karalności obwinionego. Okoliczność ta została zatem dostrzeżona i uwzględniona przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny. Z kolei Sąd I instancji przy wymierzaniu kary zwrócił uwagę, iż obwiniony przy wykorzystaniu instrumentów prawnych, przy użyciu tytułu zawodowego, postąpił nieetycznie stwarzając pozór legalności działań, po to aby przymusić drugą stronę umowy do jej realizacji na własnych warunkach, które to zachowanie cechuje się wysokim stopniem winy, stąd wymiar kary nie może być symboliczny.

Wymierzona przez Sąd II instancji kara jest adekwatna do stopnia szkodliwości korporacyjnej czynu popełnionego przez obwinionego, którego istotą było instrumentalne wykorzystanie pozorów prawnych (posłużenie się fikcyjnym podmiotem w postaci nieistniejącej spółki oraz stworzenie pozorów istnienia

wierzytelności) w celu wywarcia wpływu na innego uczestnika sporu i w konsekwencji doprowadzenie do określonego rozstrzygnięcia. Tego typu działanie poderwało zaufanie do zawodu adwokata, który w świetle standardów etycznych wskazanych w § 11 i § 13 winien powstrzymać się od podawania sądowi nieprawdziwych informacji (zredagowany przez niego wniosek o wpis w księdze wieczystej nieistniejącej wierzytelności nieistniejącej jeszcze spółki został skierowany do właściwego sądu), a jego działania powinny cechować się rzeczowością rozumianą również jako wykonywanie czynności zawodowych w sposób oparty na faktach, jakie rzeczywiście zaistniały.

Uwzględniając powyższe, wymierzona obwinionemu kara pieniężna w wysokości dwukrotności minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w dacie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, pociągająca za sobą utratę biernego prawa wyborczego do organu samorządu adwokackiego na czas trzech lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia (art. 81 ust. 4 u.p.a.) nie charakteryzuje się rażącą niewspółmiernością. Stanowi natomiast wyraźny sygnał dla obwinionego oraz pozostałych członków korporacji adwokackiej, że zachowania, których dopuścił się obwiniony, nie są akceptowalne.

Konkludując, wywiedzioną w niniejszej sprawie kasację należało uznać za oczywiście bezzasadną – i w konsekwencji oddalić na posiedzeniu w trybie art. 535 § 1 i 3 k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 u.p.a.

O kosztach sądowych za postępowanie kasacyjne orzeczono zgodnie z art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 u.p.a., uwzględniając treść § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 663, z późn. zm.).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[M. T.]

[r.g.]

